

Муниципальное общеобразовательное учреждение «Большепаратская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
на заседании ШМО
Протокол №1
Руководитель ШМО

от «16» августа 2021 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по УВР
Гаврилова О.Ю.

«10» сентября
августа 2021 г.

УТВЕРЖДАЮ
И.о. директора школы
Томцева Л.А.

Приказ от « » августа 2021 г. №

Рабочая программа

Наименование учебного предмета Марийская литература

Класс 5 класс

Учитель Николаева Татьяна Николаевна

Срок реализации программы, учебный год 2020 - 2021

Количество часов по учебному плану всего 51 час в год

Планирование составлено на основе Программы по марийской литературе для учащихся 5 класса, рекомендованной Министерством образования Республики Марий Эл, Йошкар - Ола: Марий тунуктыш институт, 2015. – 52 с.

(название, автор, год издания, кем рекомендовано)

Учебник Марий литератур: 5-ше класслан тунемме пособий/ Л.А.Сергеева, Л.В.Максимова, Н.Д.Ильина ямдыленят. - Йошкар-Ола: Марий тунуктыш институт, 2020. – 208с, ил.

(название, автор, год издания, кем рекомендовано)

Рабочую программу составил (а) Николаева Т.Н.

(подпись)

(расшифровка подписи)

5-ше класслан марий литератур ден паша программ Федеральнй государственнй стандартлан келыштарен, марий йылме ден тӱ% школан примернй программе почеш возымо. Предметын тс% учебник линийже 5-ше класслан марий литератур учебник, авторышт – Е.М. Иванова, Т.Н. Воронцова

Марий литератур ден паша программе йоча-влакын марий литератур ден шинчымашыштым келгемдыме, айдемын эстетический, этический ойыртежым, чон-моторлыкшым шуарымаш, тыгак духовно-нравственнй воспитаний могырым куштымаш амал ден возалтын.

Марий литературым туныктымашын тӱ% цельже: марий сылнымут гоч самырык тукумын уш-акылжым вияндаш, шонкален мошташ, шке йырысе пӱртӱсым, шочмо калыкын, мер илышын ойыртежым умылаш полшаш, поян шӱм-чон шижмашан, шочмо элжым да калыкшым пагалыше да йӱратыше, поро шӱм-чонан айдемым кушташ.

Тиде цельыш шуаш манын, тыгай **задаче-влакым** шындыме:

- тунемше-влакым марий да Российысе да тӱнямбал сылнымутан литератур ден палдараш, нуным тиде поянлык деке шӱмандаш;

- йоча-влакым лудаш кумыландаш, литератур теорий гыч налме шинчымашым кучылтын, сылнымутан произведенийым чыла могырымат лончылаш да тудлан акым пуаш, шке шонымашым каласаш, тӱрлӱ научно-популярнй литератур, справочник ден пайдаланаш, шкевуя пашам ышташ да шинчымашым погаш кумыландаш;

- литератур йылмым тичмашын да пайдалын кучылт мошташ туныкташ;

- ӱдыр ден рвезе-влакын творчествоштан одарланаш йӱным ышташ, нунын ончыкылык илышыштым шочмо калыкын пӱрымашыж ден кылдаш полшаш.

- илыш нерген шонаш да тудым кузе чын илен лекме нерген шонаш тарата.

- йочан илышумылымашыжым келгемдаш, эстетике шижмашыжым шараш.

5-ше классыште программыш тыгай ужаш-влакым пуртымо:

1. Калык ойпого: йомак, тушто, калык пале, тоштые% ой-влак

2. Автор-влакын возымо йомакышт.

3. Октябрь революций деч ончычсо марий сылнымут.

4. Совет кучем жапысе марий сылнымут.

5. Кызытсе марий литератур

5-ше классыште калык ойпого поянлык кумда верым налеш. Посна тӱшкам ыштат шочмо литературлан негызым пыштыше сылнымут мастар-влакын творчествошт, нунын коклаште 20-шо ийлесе марий ялын илышыжым, граждан сар жапысе историйын ойыртеже, йоча-влакын илышыштым сӱретлыше, калык илыш-йӱла негызеш чо%алтше да пӱртӱс теме ден кылдалтше тӱрлӱ жанран, чон моторлыкым, романтика шӱлыш ден, шуко палаш тыршыме кумыл ден шы%даралтше произведений-влак.

5-ше классыште тунемше-влак устан да сылнын лудмо техникым вия%дышаш, лудмо произведенийлан планым

чо%оен да каласкален моштышаш, произведенийын тў%о геройжылан характеристикым пуышаш, произведенийым лончылмаште ойыртемалтшаш.

Литератур теорий гыч йомак нерген, йомакын түрлө түшкалан шелалтмыжымтушто, калыкмут, калык пале, тоштые%о ой-влак, басне да ойлымаш, литературный герой, та%оастарымш, эпитет нерген, прозо ден почеламут кокласе ойыртемым, муро ден почеламут нерген палышаш.

5-ше классыште марий литератур урокышто могай УДД шуаралтеш?

Личностный УУД

Сылнымутан произведений -влак гоч самырык тукумым илышым чын умылаш, Родинын пайдале е%оже лияш, шўмбел мландым да шочмо калыкым алал кумылын, шокшын йераташ туныкташ, Россий элнам утыр тўза%одаш кумыла%одымаш.

Тунемше -влакын кутырымо да возымо йылмыштым вия%оден, келгемден толмаш.

Марий калыкын курым дене аралтше йўлажлан да ойпогыжылан э%оертен, поро ден осалым ойыраш сылнымутан произведений полшышаш.

Тунемше -влакын шочмо марий йылме деке поро да пагалыме кумылым марий литератур шке сылнымутшо гоч лукшаш.

Регулятивный УУД

Писатель-влакын сылнымутыштан э%оертен, шкевуя почеламутым, кўчык ойлымашым возаш туныктымаш. Текстым лудын, түрлө йыжы%оан проблемым муын мошташ, нелылык гыч лекташ йеным кычалаш да тудым се%оаш туныкташ. Шке шонымашыш шуаш, чын корным кычалаш да муын мошташ полшаш.

Шкевуя шымлымаш пашам шукташ да иктешлымашым ышташ, шке творческий сынан пашам аклаш туныктымаш.

Кеч-могай творческий пашам вес творческий паша дене та%оастарен саемдаш.

Познавательный УУД

Марий писатель-влакын возымаштышт нелталме проблемым муын мошташ да тудо пагыт дене кылден мошташ туныктымаш.

Кеч-могай произведенийым анализироватлаш тунемшаш улыт:

- идей да темым чын муын моштышаш;
- сылнымут произведений могай жанрлан э%оертен возалтмым тунемше палышаш;
- герой-влаклан характеристикым пуышаш;
- икмыняр произведений дене та%оастарен да шымлен лончылышаш.

- Түрлө серастарыме йёным кычалаш тунемшаш;
- Критический статья-влаклан э%оертен, түрлө произведенийлан акым пуаш туныктымаш.

Коммуникативный УДД

Арун да яндарын лудаш туныктымаш, лудын лекмеке, содержанияйым почын пуэн кертшаш;

Сылнымутлан э%оертен, кўчыкын да раш каласкален кертшаш, иктешлымашым ыштен моштышаш, йодышлан раш вашмутым почын пуышаш, монологан але диалоган текстым ыштен моштышаш.

Түрлө сообщений дене йолташ –влакым презентаций, доклад гоч палдарен кертшаш.

Тўшка вий дене произведений гыч ужашым модын моштышаш улыт.

Түрлө сынан ойлымашым возаш туныктымаш.

5-ше классыште мари́й литератур урокын **личностный** лектышыже:

- Шочмо калыкын илыш йўлаж ден илыш ойыртежым, чон поянлыкшым, шке калыкшым да шочмо кундемжым йератыше, шочмо калык деке поро шонымашан да яндар шўм-чонан улмыж дене ойыртежалтшаш.
- Ешартыш шинчымашым погымо семын түрлөе мутер ден да справочник дене пашам ыштен моштышаш.

Метапредметный лектышыже:

- литературышто пуымо проблемым умылен, материалым кышкарлен моштышаш, мутланыме, каласкалыме да возымо ойышто шке шонымашым чын умылтарен, тунемме произведенийлан иктешлымашым ыштен моштышаш;
- тунемме произведенийым шкевуя лудын, чын умылен да тў%о шонымашыжым ойырен моштышаш,

Предметный лектыш семын ойырыман:

➤ *шинчымашым погымаште:*

-сылнымутан произведенийыште тў%о проблемым ужын да аклен мошташ,

- литератур произведений да тудым возымо жап кокласе кылым умылымаш,

- литератур произведенийым лончылен мошташ, могай жанрыш пурымыжым ончыктен кертшаш, темым да тў%о шонымашыжым палемден кертшаш,

-произведенийын сылнештарыме йёнжым ончыктен моштышаш

➤ *уш-акылым да шўм-чон яндарлыкым шуарымаште:*

- шочмо калыкнан илен толмо корныжым, ойыртежалтше койыш-шоктышыжым, көргө чон-моторлыкшым,

тўвыражым, йылме вий-куатшым, поян вер-шөржым шижын да ужын моштымаш,

- сылнымутан произведений-влак деке шке кумылым ончыктышаш, нунылан акым пуышаш;

– литератур произведений нерген шке шонымашым каласен моштышаш;

– авторын позицийжым умылышаш да тудын деке шке кумылым ончыктышаш;

➤ *коммуникативный*

– түрлө жанран произведений-влакым колыштын да лудын умылышаш;
– шочмо йылмын мут поянлыкшым да текст гыч цитатым кучылтын прозаический произведенийын содержанияжым калскален моштышаш; лудмо але колыштмо текст почеш йодышлан вашмутым пуышаш; монолог ден диалогым чоңышаш;

– туземме произведений-влакын тематикыштым да проблематикыштым лончылымаш дене кылдалтше изложений ден сочиненийым возен кертшаш, классыште да мӱнгыштӱ возымо творческий пашам шуктышаш.

➤ *эстетический:*

- сылнымутан литературым мут искусствын кончышыжо семын умылышаш;
- литератур произведений-влакым эстетике могырым аклышаш;
- сылнылыкым ужын да шижын моштышаш;
- сылнештарыме йӱн-влакын верыштым умылышаш.

Марий литератур дене налшаш шинчымашын содержанияже

Калык ойпогын тыгыде жанрже-влак (калыкмут, тушто, калык пале, ойере)

Калыкмут – калыкын уш-акылжым, илыш опытшым келгын почын пуышо сылне ой. Калыкмутын шонымашым кӱчыкын, тичмашын, иктешлен да раш каласымыже, пӱсе йылмыже, ойым аклаш кучылталтмыже, туныктен каласыме вийже да айдеме илышын түрле йыжынлажым авалтымыже.

Тушто – посна предметым але пӱртӱс кончышым, паша, вольык да янлык нерген сылнын туштен каласыше кумдан почын ончыктышо фольклор жанр.

Кугезе марийын пӱртӱс кончышым, игечын вашталт шогымыжым тӱткын эскерен шогымыжо *калык палым* шочыктымыжо.

Тошто марий ой-влак нерген умылымаш. Пӱртӱсыште але айдемын илышыштыже ожно лийше вашталтыш, лӱмлӱ патыр, уста да ушан е%-влак нерген тошто марий ой-влак

Йомак (юзо, бытовой да янлык-влак нерген) – илышыште лийын кертдымым сӱретлыше калык устный ойлымаш. Йомак-влакын аллегорий йенын полшымыж дене калыкын социальный илышыжым, ен-влак кокласе кылым ончыктымышт, порылыкым, чыным, пашам да шочмо элым йератымашым, келшымашым чапландарымышт да тидын годымак осалым, шоям, йогым, икте-весе коклаште келшыдымашым шылталмышт. Йомакысе персонаж-влакын поро да осал герой-влаклан да нунын польшкалышыштан шелалтмышт. Йомаклаште янлык-персонаж, юзо арвер. Йомакыште порын се%ен толмыжо

Литературный йомак-влак:

Пет Першутын «Кутко сӱан» йомакше. Йомак гоч калыкын келшен илымыжым, тыныс илышым арален керттымжым ончыктымаш. Йомакыште марий илыш-й%олам ончыктымаш.

Г. Микайын «Маскаиге» да «Пормо» басныже. Басные калык устный творчествож деке лишыл улмыжо. Басне гоч калыкын уш-акылжым почмаш. Басныште туштен каласымын верже, вольык, янлык да тўрле илыше чонан гоч калыкын илышыжым туштен ончыктымаш.

М. Шкеатнын «Мичун уке ачажат...» ойлымашыже. Ойлымашыште 20-шо ийласе марий ялын илышыже. Мичун Курий кугыза дене йэсланен илымыже. Рвезын нелылык ваштареш кучедалмыже. Мичушын пиалан илышым Совет власть ийлаште мумыжо.

К Беляевын «Изи тумо» ойлымашыже. Авторын пўртўс темым почын пуымыжо. Илалше да самырык тукум кокласе илышым ончыктымаш. Рвезын пўртўсым йератымыже да пўртўс деке кумылжо, тудын шонымашыже.

М. Казаковын «Миша» почеламутшо. Почеламутын содержанияже, патриотизм шўлышан улмыжо. Мишан койыш-шоктышыжо, шочмо элым йератымыже.

И. Одарын «Таргылтыш» ойлымашыже. Произведенийыште ялысе илышым ончыктымаш, йоча-влакын осал вийлан ўшанымышт. Ойлымашыште мыскаран верже.

Шабдар Осып. Поэтын илышыштыже куанымаш да ойгыжо, икшыве-влак деке кумылжо, нунын тўня умылымашыштым палымыже. «Тўшка вий дене» повестьыште айдеме да пўртўс темым тарватымыже

В. Колумбын «Чодыра йомак» почеламутшо. Поэтын пўртўсым да тудын поянлыкшым жаплымыже. Почеламутышто поэт-геройын верже, тудын койышыжо. Почеламутын символический сынан улмыжо.

С. Чавайнын «Поэт лўмем кузе лекте» почеламутшо. Поэтын шонымашыжым «ото почеламут дене кылдалтмыже. Пўртўс да айдеме илышын нравственный сынжым романтика шўлыш дене почын пуымыжо. Почеламутын аллегорий сынан улмыжо.

Н. Ильяковын «Латик кролик» ойлымашыже. Ойлымаш гоч морально-этический проблемым нелталмаш. Произведенийыште еш кокласе ойыртемым ончыктымаш. Йочан шўм-чон моторлыкшым шуарымаш.

С. Вишневскийын «Марий Эл» почеламутшо. Почеламутын патриотизм шўлышан улмыжо. Поэтын шочмо мланде да поянлыкше, шочмо калык дене кугешнымыже.

Наизусть тунемаш произведений-влак:

1. А.Александров-Арсак «Тау, авай!» (але З.Дудина «Авай дене пырля»)
2. Г. Микай. Пормо.
3. С. Вишневский. Марий эл.
4. Пет Першут «Кутко сўан» йомак гыч ужаш.
5. С. Чавайн «Ото»
6. М. Казаков. «Миша» почеламут.

Срок	Урок	Урокын темыже	Урокын типше	Тунемше мом палышаш да моштышаш	Тергымаш, шке семын ыштыме паша.
	1	Сылнымутан литератур. Калык ойпого.	У темым умылтарыме урок		
	2	Калыкмут	У темым умылтарыме урок	<i>Палышаш:</i> мо тугай калыкмут, калыкмут илышыште молан кўлмым ончыктышаш. <i>Моштышаш:</i> кутырымо йылмыште калыкмутым кучылт мошташ, илышыште молан кўлмым ончыктен кертшаш	Калыкмутым возен толаш
	3	Тушто-влак	У темым умылтарыме урок	<i>Палышаш:</i> мо тугай тушто, тушто илышыште молан кўлмым ончыктышаш. <i>Моштышаш:</i> кутырымо да возымо йылмылаште туштым кучылтын да тудым пален кертшаш	Туштым туштымаш
	4	Калыкпале-влак	У темым умылтарыме урок	<i>Палышаш:</i> мо тугай калыкпале, калыкпале илышыште молан кўлмым ончыктышаш. <i>Моштышаш:</i> кутырымо йылмыште калыкпалым кучылт мошташ, илышыште молан кўлмым ончыктен кертшаш.	Калыкпале-влакым кова-коча, ава-ача деч возен толаш
	5	Ойр°	У темым умылтарыме урок	<i>Моштышаш:</i> шарнаш тыршен лудшаш да колыштшаш. Калыкын акрет годсек ушан улмыжым шижшаш. <i>Палышаш:</i> ойоро-влак гоч калыкын ушан шомакше-влакым палышаш.	Ача-ава, коча-кова деч кызытат кумдан кучылталтше ойоро-влакым возен налаш.
	6	Калык ойпогын тыгыде жанрже-влак	Йылме лвывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> шуко вашмут гыч кулешанжым ойырен моштышаш. Монолог сынан текстым чонышаш. <i>Палышаш:</i> калык пале ден ойоро-влакын мо дене	

					кылдалтмыштым.	
		7-8	Йомак. «Ший пѣян Ший Пампалче»	Сылнын лудмым ка%ашыме урок	<p><i>Палышаш:</i> «Ший пѣян Ший Пампалче» йомакын содержанияйжым, йомакыште осал вий ваштареш кучедалмым, тиде кучедалмаште геройын й°ным муын моштымыжым.</p> <p><i>Моштышаш:</i> сылнын лудын кертшаш, Ший пѣян Ший Пампалчын ушан улмыжым да й°ным муын моштымыжым ужшаш</p>	Тунемшын сылнын лудын моштымыжым аклымаш, йодышлан вашмутым пуымаш.
		9	Шке семын лудмым ка%ашымаш. «Чоя шоншо», «Йорло ден поян изак-шоляк» (марий калык йомак-влак), «Кузе купеч кечым петыраш шонен» (удмурт йомак)	Урок деч ордыжышто лудмо произведений-влакым лончылымо урок.	<p><i>Палышаш:</i> калык йомак-влакын содержанияйыштым, янлык, вольык, илыш-йѣла, юзо йомак-влакын ойыртемештым.</p> <p><i>Моштышаш:</i> йодышлан чын вашмутым пуэн, тѣрл° йомак-влакым ойыркален кертшаш.</p>	Йодышлан вашмутым пуымаш
		10	Пет Першут. «Кутко сѣан»	Сылнын лудмо урок	<p><i>Палышаш:</i> писательын илыш корныжым, «Кутко сѣан» йомакын содержанияйжым.</p> <p><i>Моштышаш:</i> «Кутко сѣан» йомакым кольшташ да лудаш, кѣчыкын да тичмашын каласкалаш, лудмо почеш йодышлан вашмутым пуаш.</p>	Шкевуя сылнын лудаш, йодышлан вашмутым пуаш
		11	Пет Першут. Кутко сѣан. Йомакын тѣ%о шонымашыже. Йомакын чо%алтмыже. «Кутко сѣан» йомак гыч ужашым наизусть калас-маш	Произведенийым лончылымо урок Сылнын лудмо урок	<p><i>Палышаш:</i> йомакын содержанияйжым да тѣ%о шонымашыжым.</p> <p><i>Моштышаш:</i> йомакын тѣ%о шонымашыжым ончыктен кертшаш, сылнын лудын кертшаш, йомак гыч ужашым сылнын лудын кертшаш.</p>	Йомакын эпиграфшым почын пуаш. Наизусть сылнын лудмашым аклымаш
		12	Шке семын лудмым ка%ашымаш. Н.Ильяков «Марья ден Тарья», Г.Тукай «Таргылтыш», Макс Майн «Айдар» (йомак-пѣесе).	Урок деч ордыжышто лудмо произведений-влакым лончылымо урок.	<p><i>Палышаш:</i> ончыктым йомак-влакын содержанияйыштым.</p> <p><i>Моштышаш:</i> йодышлан вашмутым чын пуэн кертшаш.</p>	Йодышлан вашмут

	13	Й.Л.П. Йомакым шонен возымаш. «Кутко туняште» фантазий сынан текст.	Йылме лывыртыме урок	<i>Палышаш:</i> йомакын чо%алтме ойыртежым <i>Моштышаш:</i> йылме могырым шинчымашлан э%оертен, йомакын возен кертшаш	Йомакым возымо содержанияйже да чын возымылан
	14	С. Чавайн. Поэт лўмем кузе лекте.	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> С. Чавайнын творческий корныш толмыжым <i>Моштышаш:</i> «Ото» почеламутын аллегорий сынан улмыжым ужын моштышаш.	Сылнын лудмаш
	15	С. Чавайнын «Ото» почеламутшо	Наизусть каласыме урок	<i>Моштышаш:</i> «Ото» почеламутышто логический паузым чын шынден, сылнын лудаш <i>Палышаш:</i> поэтын илыш корныж нерген ешартыш источникла гыч палыме лийшаш.	Сылнын лудмаш
	16	Н.С.Мухин «Ото» почеламут	У теме дене палдарыме урок	<i>Моштышаш:</i> почеламутым лончылен моштышаш, йукым чын шынден лудын моштышаш. <i>Палышаш:</i> поэтын илыш корныж нерген ешартыш источникла гыч палыме лийшаш.	Сылнын лудмаш
	17	Н.С.Мухин «Кайык-влак», «Йолагай ден Пулагай» почеламут-влак.	У теме дене палдарыме урок	<i>Моштышаш:</i> почеламут текст-влак почеш планым ыштен моштышаш. Планым чонышаш. <i>Палышаш:</i> почеламутын содержанияйжым сылнылыкшым.	Сылнын лудмаш
	18	Г.Микай. «Пормо» басне. «Пормо» басным наизусть каласкалымаш. Басне нерген умылымаш. Афоризм, аллегорий, мораль.	Сылнын лудмо урок	<i>Палышаш:</i> «Пормо» баснын содержанияйжым, тудым сылнылыкшым, басныште логический ударенийын чын шындалтмыжым <i>Моштышаш:</i> «Маскайге» басным сылнын лудаш да могай шонымаш дене возалтмыжым каласен кертшаш	Йодышлан вашмут
	19	Г.Микай. «Маскайге» басне	Сылнын лудмо урок	<i>Палышаш:</i> Г. Микайын илыш да творческий корныжым, «Маскайге» баснын содержанияйже. <i>Моштышаш:</i> «Маскайге» басным сылнын лудаш да могай шонымаш дене возалтмыжым каласен кертшаш	«Маскайге» басным сылнын лудаш, 4-ше паша.

	20	Й.Л.П. Сочинений «Могай айдемым огыт пагале?» текст.	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> сочинений возымо навыйкым вияндышаш. Текстлан планым ыштен моштышаш.	
	21	Шке семын лудмым ка%оашымаш. Г. Михай «Шы%оа», «ТМвыра», «Корак»; С.Чавайн «Памаш», «Шошым»; Н.Мухин «Шочмо-кушмо мландем».	Урок деч ордыжышто лудмо произведений-влакым лончылымо урок.	<i>Палышаш:</i> ончыктымо произведений-влакын содержанияжым каласкален кертшаш <i>Моштышаш:</i> нине произведений-влакын тў%о шонымашыштым палемден кертшаш	Йодышлан вашмут.
	22	М.Шкетан. «Мичун уке ачажат...» ойлымаш. (1-2 ужаш)	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> ойлымашыште Мичун кугу орлыкыш вочмыжым. <i>Моштышаш:</i> тў%о геройым пален налын, тудлан характеристикым пуэн кертшаш	Йодышлан вашмут
	23	М. Шкетан. «Мичун уке ачажат...» ойлымаш (3-6) ужаш	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> ойлымашыште Мичун Курий кугыза дене йосланен илымыжым <i>Моштышаш:</i> тун геройлан умбакыже характеристикым пуэн кертшаш	Йодышлан вашмут
	24-25	Й.Л.П. Н.Богданов-Бельский «Школ омса воктене» суретше почеш сочинений	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> ойлымашлан энертен, суретын содержанияжым почын пуэн мошташ.	Сочинений
	26	Ш.Осып «Тушка вий дене» ойлымаш.	Сылнын лудмо урок	<i>Палышаш:</i> писательын илышыж гыч тун сведенийым да повестьын содержанияжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> произведенийын тун шонымашыжым ончыктен кертшаш.	Лудаш. Йодышлан вашмут
	27	«Тушка вий дене» повестьыште туныктышо Иван Васильевич ден йоча-влакым суретлымаш	Урок-семинар	<i>Палышаш:</i> повестьыште йоча-влакын да Иван Васильевичын тушка пашан лектышыштым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлымашыште йоча-влакын койыш-шоктышыштым лончылен кертшаш улыт	Йодышлан вашмут

	28	М. Казаковын «Миша» почеламутшо	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> М. Казаковын илыш да творческий корныжым (кўчыкын), «Миша» почеламутын содержанияйжым <i>Моштышаш:</i> почеламутым логический паузым чын ышнден, устан лудын кертшаш	Сылнын лудмаш Сылнын наизусть лудаш
	29	И. Одарын «Таргылтыш» ойлымашыже.	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> писательын илыш да творческий корныжым (кўчыкын), калык ойпого негызеш ойлымашын возалтмыжым <i>Моштышаш:</i> ойлымашыште калык ойпогым муын лончылен кертшаш	Сылнын лудмаш
	30	Н. Ильяковын «Латик кролик» ойлымашыже	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> Н. Ильяковын илыш да творческий корныжым, произведенийын тў% шонымашыжым <i>Моштышаш:</i> «Латик кролик» ойлымаш гоч моральный проблемым нелталмым ойлен кертшаш	Сылнын лудмаш
	31	«Латик кролик» ойлымашын тў% геройжо – Витёк.	Произведенийым лончылымо урок	<i>Палышаш:</i> ойлымашын содержанияйжым, тў% геройын йо%ылыш корныжым умылышаш. <i>Моштышаш:</i> Витёкын койышыжым почын пуышо ойсавыртыш-влакым муын кертшаш	Йодышлан вашмут
	32	Й.Л.П. «Йонылышетым торлаш виет сита мо?» текстым чонаш.	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> шкем Витян олмышто ужын, шонкалымашан текстым возышаш.	
	33	Шке семын лудмым ка%ашымаш. К.Васин «Эчу», Н.Егоров «Чарайолан жапем», Ш.Осып «Кориш».	Урок деч ордыжышто лудмо произведений- влакым лончылымо урок.	<i>Палышаш:</i> Ончыктымo произведений-влакын содержанийыштым. <i>Моштышаш:</i> литературный герой-влаклан характеристикым ойлен кертшаш.	Йодышлан вашмут
	34	А.Александров-Арсак «Тау, авай!» почеламут	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> поэтын илыш да творческий корныжым (кўчыкын), почеламутын содержанийжым <i>Моштышаш:</i> почеламутым логический паузым чын ышнден, устан лудын кертшаш	Сылнын лудаш

	35	З.Дудина «Авай дене пырля» почеламут	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> поэтын ылыш да творческий корныжым (кўчыкын), почеламутын содержанийжым <i>Моштышаш:</i> почеламутым логический паузым чын ышден, устан лудын кертшаш	Сылнын лудаш
	36	Шке семын лудмым ка%ашымаш. А.Иванова «Ава кид», Г.Г.Кармазин «Ава», В.Петухов «Авам», В.Регеж- Горохов «Каласе, авием»	Урок деч ордыжышто лудмо произведений- влакым лончылымо урок.	<i>Палышаш:</i> ончыктымo произведений-влакын содержанийыштым <i>Моштышаш:</i> йодышлан чын вашмутым пуэн кертшаш	Йодышлан вашмут
	37	Й.Л.П. Сочинений «Аваем, шергаканем...»	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> почеламутын содержанийжылан э%oертен, ава нерген сылне сочиненийым возаш	Сочинений
	38	К.Беляевын «Изи тумо» ойлымашыжын содержанийж	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> К. Беляевын ылыш корныжым (кўчыкын), ойлымашын содержанийжым. <i>Моштышаш:</i> ойлымашым сылнын лудын кертшаш	Йодышлан вашмут
	39	К.Беляевын «Изи тумо» Ойлымашыште илалше е%oын да пўртўсым йератыше рвезын койыш-шоктышышт	Темым пе%oгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> Павликын пўртўс деке йератыме кумылжым, пўртўсым аралымым ылышыште кўлешан улмыжым <i>Моштышаш:</i> кугые%o, Кости, ден Павликын икте-весе деке кылым муын моштымыштым ужын кертшаш	Йодышлан вашмут, план
	40	В. Колумбын «Чодыра» йомак» почеламут	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> поэтын ылыш да творческий корныжым (кўчыкын), почеламутышто поэт- геройыг вержым. <i>Моштышаш:</i> почеламутын символический сынан улмыжым ойырен кертшаш	Лончылымаш
	41	А.Федоров «Выле-выле», «Турий», «Шушпык» ойлымаш- влак.	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> А.Федоровын ылыш корныжым (кўчыкын), ойлымашын содержанийжым. <i>Моштышаш:</i> ойлымашым сылнын лудын кертшаш	Сылнын лудаш

	42	Шадт Булат «Ший памаш» почеламут.	У теме дене палдарыме урок	<i>Палышаш:</i> поэтын биографийжым палышаш <i>Моштышаш:</i> почеламутеш логический паузым чын шынден, устан лудын мошташ.	Сылнын лудаш, почеламутым наизусть каласкалаш
	43	Шке самын лудмым ка%оашымаш. А.Бик «Шошо лирике», В.Бояри-нова «Чодыраште», Г.Сабанцев «Кечыйол тошкалтыш дене».	Урок деч орды- жышто лудмо произведений-вл лончылымо урок.	<i>Палышаш:</i> Ончыктымo произведений-влакын содержанийыштым. <i>Моштышаш:</i> литературный герой-влаклан характеристикым ойлен кертшаш.	Йодышлан вашмут
	44	Й.Л.П. Сочинений «Кенежым чодыраште»	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> шошо пагытын сераллыкшым возымо йылмыште почын кертшаш.	Сочиненийым возымаш
	45	С. Вишневскийын «Марий Эл» почеламутшо.	Сылнын лудмо урок	<i>Палышаш:</i> С. Вишневскийын илыш да творческий корныжым, произведенийын тў% шонымашыжым <i>Моштышаш:</i> «Марий Эл» почелмут гоч шочмо кундемын моторлыкшым почын моштышаш	Сылнын лудмаш, наизусть тунемаш
	46	Надежда Сильби чуваш поэтесса. « Шумбел чуваш мландем » почеламут	У шинчымашым налме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо але колыштмо текст гыч кулеш информацийым налын моштышаш. <i>Палышаш:</i> кажне айдемылан шочмо-кушмо верже эн лишыл, шерге улмым умылышаш.	Почеламутым лудмо навыкым вияндышаш
	47	Шке самын лудмым ка%оашымаш. А.Бик «Марий Эл», Л.Дербенев «Йошкар-Ола», С.Николаев «Марий чодыра», М.Емельянов «Шочмо вер»	Урок деч ордыжышто лудмо произведений- влакым лончылымо урок.	<i>Палышаш:</i> ончыктымo произведений-влакын содержанийжым <i>Моштышаш:</i> йодышлан чын вашмутым пуэн кертшаш.	
	48- 49	Й.Л.П. Сочинений «Шочмо верем»	Йылме лывыртыме урок	<i>Моштышаш:</i> марий йылме поянлыкым возымаште кучылт. Ойырымо корнын чын але йонылыш улмыжым шижшаш.	
	50- 51	Тунеммым ушештарымаш	Тунеммым ушештарыме урок	<i>Моштышаш:</i> 5-ше классыште тунемме произведений-влакын содержанийыштым, тестлан вашмутым пуэн кертшаш.	Тестлан да йодышлан вашмутым пуымаш.